

KRĪŽU UN
KONSULTĀCIJU CENTRS
SKALBES

Biedrība "Skalbes"
Kungu iela 34, Rīga, LV-1050, Latvija
reģ. Nr. 40008017804
tālr. +371 7222922, fakss +371 7214720
e-pasts: skalbes@skalbes.lv, www.skalbes.lv

2015.gada 07.jūlijā

Nr.44

Uz: 29.04.2015, Nr. 233.9/18-85-12/15

Latvijas Republikas Saeimai
Parlamentārās izmeklēšanas komisijas
par Latvijas Valsts rīcību, izvērtējot 2013.gada 21.novembrī Zolitūdē
notikušās traģēdijas cēloņus, un turpmākajām darbībām, kas veiktas normatīvo aktu
un Valsts pārvaldes un pašvaldību darbības sakārtošanā, lai nepieļautu līdzīgu traģēdiju
atkārtošanos, kā arī par darbībām minētās traģēdijas seku novēršanā
priekšsēdētājam R.Balodim

Informācija par Biedrības „Skalbes” Zolitūdes traģēdijā veiktajām darbībām

Pamatojoties uz 29.04.2014.Nr 233.9/18-85-12/15 pieprasījumā uzdotajiem par
biedrības „Skalbes”(turpmāk tekstā - Biedrība) psiholoģiskā atbalsta nodrošināšanu
Zolitūdes traģēdijas upuriem, viņu tuviniekiem un glābējiem, informējam, ka:

1. Biedrības darbinieki telefoniski tika informēti par notikušo un pieaicināti sniegt
psiholoģisko palīdzību krīzes situācijā, saskaņā ar 2009.gadā noslēgto
vienošanos 22.04.2008. līgums Nr.DL-08-145-lī un 27.02.2012. līgums
Nr.RSD-12-113-lī starp biedrību „Skalbes”, Rīgas domes Labklājības
departamentu, Rīgas pašvaldības policiju, Rīgas Kurzemes priekšpilsētas,
Latgales priekšpilsētas, Vidzemes priekšpilsētas, Zemgales priekšpilsētas un
Ziemeļu priekšpilsētas sociālajiem dienestiem un Valsts ugunsdzēsības un
glābšanas dienesta Rīgas pilsētas pārvaldi. Līguma priekšmets ir par
psiholoģiskās palīdzības sniegšanu ārkārtas situācijās (stihiska nelaime vai
iepriekš neparedzami, no personu darbības neatkarīgi apstākļi (piemēram,
ugunsgrēks, plūdi, vētra u.c.), kuru rezultātā persona (ģimene) nespēj apmierināt

SAEIMAS KANCELEJA

08-07-2015

1

Nr.

3/1768-12/15 Plkst.

923

pamata vajadzības) nonākušām personām notikuma vietā Rīgas pilsētas pašvaldības teritorijā.

2. Traģēdijas vietā maiņas no 21.novembra 20.15 līdz 24.novembra 8.00 atbalstu tuviniekiem pie bojā gājušo atpazīšanas sniedza 7 biedrības „Skalbes” speciālisti, kas sagatavoti darbam krīzes situācijās. Tāpat šī gadījuma koordinators Biedrības ietvaros sazinājās ar katru no brīvprātīgajiem, kuri izteica savu gatavību iesaistīties psiholoģiskā atbalsta sniegšanā, tie kopā bija 16 psihologi / psihoterapeiti, ar kuriem tika pārrunāti atbalsta principi darbam notikuma vietā, kā arī darba kārtība (maiņas ilgums, sadarbība, notikuma vadītājs utt.), pirms viņi uzsāka darba izpildi. Kā arī Biedrības telpā klātienē psiholoģisko palīdzību nodrošināja vēl 5 speciālisti.

Psiholoģiskais atbalsts pēc vajadzības tika nodrošināts arī VUGD darbiniekiem, Valsts un pašvaldības policijas darbiniekiem. Kā arī tika veiktas sarunas ar iedzīvotājiem, kas traģēdijas mirklī atradās pie notikuma vietas.

- bojā gājušo un hospitalizēto tuvinieku dzīvesvietā – saskaņā ar mutisko vienošanos ar VUGD darbiniekiem, psiholoģe I.Ruka kopā ar VUGD pārstāvjiem devās pie bojāgājušo VUGD darbinieku tuviniekiem, lai paziņotu par darbinieka bojāeju un sniegtu nepieciešamo emocionālo atbalstu (21.11. un 22.11.)
 - tuviniekiem VTMEC (pie bojā gājušo atpazīšanas) – paralēli strādāja 2 speciālisti no 22.novembra apmēram plkst. 14:00 līdz 23.novembra apmēram plkst. 18:00
 - psiholoģiskā palīdzība tika sniegta arī biedrības telpās Kungu ielā 34 laika posmā no 23.11 līdz 25.11 visu darba dienu, pēc tam pēc iepriekšēja pieraksta konsultācijas tika sniegtas līdz 17.12. Konsultācijas apmeklēja bojāgājušo vai cietušo tuvinieki un draugi.
3. Biedrības speciālistus un nepieciešamo papildus psihologu piesaisti psiholoģiskā atbalsta un palīdzības sniegšanai koordinēja Biedrības koordinators, atrodoties psihologu koordinācijas punktā Biedrības telpās un 2 reizes diennaktī apmeklējot speciālistus notikuma vietā, sagādājot atpazīšanas zīmes, sniedzot īsu de-briefingu iesaistītajiem speciālistiem, pārliecinoties, par citiem organizatoriskās dabas jautājumiem.
 4. Biedrības speciālisti sekoja VUGD Glābšanas darbu vadītāja norādījumiem. Uzsākot dežūru un piesakoties pie Glābšanas darbu vadītāja; jautājot par

apstākļiem darba veikšanai, dažādos brīžos tika ierādītas dažādas vietas; nebija konkrēta viena vieta, kur atrasties psihologiem. Traģēdijas vietā bija iespējams izmantot Valsts bruņoto spēku piedāvāto atbalstu, Biedrības „Sarkanā krusta” piedāvāto palīdzību (telts, pārtikas produkti), kā arī citu brīvprātīgo piedāvāto atbalstu. Savukārt mūsu kompetencē esošās psiholoģiskās palīdzības sniegšanai netika izdalīta atsevišķa vieta (telts, autobuss), bet tā tika sniegta vietā, kura atradās cilvēks, kuram bija nepieciešama psiholoģiskā palīdzība (pie ieejas/izejas vārtiem, operatīvajiem transportlīdzekļiem, spēļu zālē “Fenikss”) Uz un no notikuma vietas Biedrības darbinieki tika transportēti izmantojot Rīgas Pašvaldības policijas darbinieku transportu, atbilstoši šīs vēstules 1.punktā minētā Līguma nosacījumiem.

5. Informācijas apmaiņa pārsvarā notika telefoniski. Nebija zināms par iespēju deleģēt savu pārstāvi uz notikuma pārvaldības vadības centru.
6. Biedrības speciālisti sniedza psiholoģisko atbalstu notikuma vietā, vienojoties ar VUGD glābšanas darbu vadītāju – bojāgājušo glābēju tuvinieku dzīvesvietās, kā arī piedāvājot konsultācijas biedrības telpās. Visiem cietušajiem, viņu un bojāgājušo tuviniekiem tika sniegta informācija par psiholoģiskā atbalsta saņemšanas iespējām, izsniedzot vizītkartes ar diennakts emocionālā atbalsta un RD LD informatīvā tālruņa numuriem. Informācija par viņu dzīvesvietas adresēm netika ievākta.
7. Pamatojoties uz Biedrības sadarbības līgumu 22.04.2008. Nr.DL-08-145-lī un 27.02.2012. Nr.RSD-12-113-lī, Biedrības speciālistus uz notikuma vietu mutiski izsauca VUGD Rīgas reģiona atbildīgā persona, tādēļ rakstiska atļauja nav nepieciešama.
8. Biedrības organizēto palīdzību traģēdijas vietā nodrošināja biedrības psihologi. Psiholoģisko atbalstu sniedz speciālisti, kuriem ir psihologa izglītība, kuri ir papildus apguvuši metodes darbam krīzes situācijās - kas notikuma vietā ir krīzes intervence, de-fusing metode; pēc notikuma de-briefing metode. Saskaņā ar esošo likumdošanu, psihologi nav ārstniecības personas, līdz ar to neveido un neglabā medicīnisko dokumentāciju. Psihologu profesionālajā kompetencē ir sniegt pirmo psiholoģisko atbalstu notikuma vietā, izmantojot atbilstošas darba metodes; tās nav ārstniecības personu kompetencē (ar atsevišķiem izņēmumiem).

9. 2013.gada decembrī biedrības speciālistu darbs notikuma vietā un klātienē konsultācijas biedrības telpās tika apmaksāts, ņemot vērā iepriekš minētā līguma ar RD LD nosacījumus. Savukārt papildus psiholoģiskā atbalsta sniegšana VUGD darbiniekiem, kuri piedalījās glābšanas darbos, tika saskaņota LR IeM un VUGD amatpersonām, saņemta atļauja darbam VUGD; sarunā tika saņemta mutiska atļauja un solījums no LR IeM par līdzekļu piešķiršanu VUGD psiholoģiskās palīdzības izdevumu apmaksai, kā rezultātā tika piestādīts rēķins VUGD par sniegto psiholoģisko palīdzību, kā arī saņemta apmaksāta. Pēc Valsts darba inspekcijas līguma psiholoģiskais atbalsts tika sniegts arī VDI pārstāvjiem, kuri strādāja notikuma vietā.
10. Notikuma vietā bija ieradušies NBS psihologi, kuri telefoniski sazinājās ar Biedrības koordinatoru un tālāk notika produktīva, kopēji koordinēta sadarbība starp biedrības un NBS psihologiem. Biedrība Skalbes rīkojās savas kompetences robežās, saskaņā ar iepriekš minēto līgumu ar RD LD un VUGD, piesaistot kompetentus speciālistus darbam notikuma vietā, darbam ar VUGD darbiniekiem un cietušajiem, cietušo un bojāgājušo tuviniekiem pēc notikuma. Ir zināms, ka iesaistījās arī citas organizācijas, kuras piedāvāja un nodrošināja atbalstu gan cietušajiem, gan VUGD darbiniekiem, bet tas notika bez Biedrības informēšanas, saskaņojot ar citām iesaistītajām valsts un pašvaldības institūcijām. Paralēli Biedrības organizētajam darbam notikuma vietā notika arī stihiski organizēta brīvprātīgā palīdzība no iedzīvotājiem un dažādiem speciālistiem, t.sk. no psihologiem un psihoterapeitiem, kas nepieteicās Biedrībā un par kuru klātesamību varēja pārliecināties pēc informācijas uz nožogojuma un sociālajos tīklos.
11. Biedrības izveidotajā krīzes komandā, kas pilda iepriekš minētā līguma nosacījumus, darbojās 7 psihologi, kuri bija apmācīti nodrošināt psiholoģisko palīdzību krīzes situācijās notikuma vietā. Ņemot vērā konkrētā notikuma apstākļus, tika piesaistīti vēl 16 speciālisti, kuriem atbilstoša kompetence. Šobrīd situācija ir līdzīga, jo Biedrībai nav piešķirts īpašs valsts vai pašvaldības finansējums lielākas krīzes komandas izveidei un uzturēšanai. Biedrība nav tikusi informēta par iespēju saņemt atbalstu darbam ārpus apstākļos, nepieciešamais tika nodrošināts par Biedrības līdzekļiem. Biedrība notikuma vietā nelūdza palīdzību nevienai citai iestādei.
12. Tie bija Biedrības psihologi, kā arī NBS psihologi (skat. 9.punktu).

13. Biedrībai nav zināms vai ir noteikts un spēkā esošs kāds normatīvais regulējums un/vai ir apstiprinātas vadlīnijas vai rekomendācijas, kas nosaka kārtību, kā un kad tiek pieaicināti psihologi gadījumos, kad tiek veikta bojāgājušo identifikācija. Biedrības darbinieki darbojās, vienojoties ar VP (bija arī kādi citi darbinieki) darbiniekiem un izmantojot krīzes intervences un de-fusion metodes pamatprincipus.
14. Biedrībai ir līgums ar VUGD un RD LD, kurā norādīts, ka Biedrība veido krīzes komandu, kas sastāv no krīzes komandas koordinātora un psihologiem-komandas darbiniekiem, ņemot vērā cietušo skaitu (1 darbinieks uz 3 cilvēkiem). Pie liela un ļoti liela skaita cietušo, protams, ar Biedrības resursiem nav pietiekami. Taču būtiski, ka Biedrības krīzes komandu veido speciālisti, kas sagatavoti tieši šādām krīzes situācijām (apgūtas metodes un uzkrāta ilgstoša (17 gadu) darba pieredze krīzes situācijās. Vēlreiz jāuzsver, ka pēc mūsu rīcībā esošās informācijas, citām institūcijām nav vai ir ierobežots šādu tieši psiholoģiskās palīdzības sniegšanai sagatavotu speciālistu skaits. Kas attiecas uz 14.punkta otrajā daļā pausto apgalvojumu, ka "tika atteikta Biedrībai piedāvātā VSIA "RPNC" psiholoģiskā atbalsta vienību iesaistīšana palīdzības nodrošināšanai", tad Biedrība glābšanas darbu laikā no 21. līdz 25.novembrim šādu piedāvājumu netika saņēmusi – ja vien par šo piedāvājumu neuzskata juristes I.Brantes zvanu biedrības direktores p.i. I.Rukai 21.novembrī ap 22.00 ar jautājumu, vai ir nepieciešams psiholoģiskā atbalsta sniegšanā iesaistīt psihiatrijas māsas; šāda nepieciešamība tika noraidīta sīkākas informācijas un piedāvāto speciālistu kompetences psiholoģiskās palīdzības sniegšanā trūkuma dēļ. Psihiatriskās palīdzības sniegšana notikuma vietā bija NMPD kompetencē. Būtiski, ka par citu organizāciju atbalsta iesaistīšanu palīdzības nodrošināšanā nelēma Biedrība, tas, visticamāk, bija notikuma vadības iestāžu un amatpersonu kompetencē.
15. Biedrības kapacitāte lielā mērā balstās uz brīvprātības principu, un tādēļ nav iespēju pastāvīgi algot speciālistus, kuri dežurētu kā ātrās reaģēšanas vienības darbinieki, kā tas notiek valsts vai pašvaldību finansētās palīdzības sniegšanas iestādēs NMPD, VUGD vai VP. Savas atbildības ietvaros tiek nodrošināta diennakts psiholoģiskās palīdzības sniegšana notikuma vietā iepriekš minētā līguma ar RD LD un VUGD ietvaros, kas parasti prasa 2 psihologu iesaistīšanu. Taču citās, tai skaitā, ārkārtas situācijās Biedrībai ir iespēja piesaistīt atbilstoši

sagatavotus speciālistus atbilstoši cietušo skaitam. Psiholoģiskā atbalsta sniegšana cietušajiem notikuma vietā ir specifiska darbības joma, kas ir psihologu kompetencē, kuri ir ieguvuši papildus izglītību psiholoģisko krīžu pārvarēšanā un apguvuši atbilstošās metodes. Šīs funkcijas - psiholoģiskā atbalsta sniegšanai krīzes situācijās - izpildei ir jāpiesaista atbilstoši sagatavoti psihologi, un tā nav ārstniecības personu kompetence. Psiholoģiskās palīdzības sniegšana ir garīgās veselības sfēra, taču ne medicīnas sfēra, līdz ar to citās ārkārtas situācijās būtu vēlama Biedrības un NMP dienesta sadarbība atbilstoši kompetences sfērām.

16. Biedrība līdz šim nav saņēmusi oficiālus pieprasījumus un līdz ar to nav sniegusi atbildes.
17. Biedrība nav saņēmusi oficiālu uzaicinājumu apspriest notikumā iesaistīto speciālistu darbību vai nepieciešamo izmaiņu veikšanu, lai gan LM tika rīkojusi šādu apspriedi un tās pārstāvis pēc tam izteica nožēlu, ka netika uzaicināts Biedrības pārstāvis. Savukārt Biedrība noorganizēja apspriedi notikumā iesaistītajiem psihologiem, kurā tika izteikti viedokļi un iespējamie risinājumi psiholoģiskās palīdzības sniegšanas uzlabošanai. Tāpat darbs notikuma vietā tika pārrunāts ar RD LD pārstāvjiem, bet tikšanās protokols netika saņemts.
18. Biedrība nav sniegusi oficiālus priekšlikumus, bet ir zināms, ka pēc Talsu traģēdijas tika mēģināts izveidot vadlīnijas krīzes situāciju vadīšanai, tomēr rezultāts netika sasniegts. Ņemot vērā Zolitūdes traģēdijas apjomu, kuras seku likvidēšanā tika iesaistīti visi kompetentie Biedrības pārstāvji, Biedrībai nebija kapacitātes patstāvīgi izstrādāt priekšlikumus, tomēr Biedrība ir gatava iesaistīties vadlīniju vai priekšlikumu izstrādē.

Direktore

Zane Avotiņa